

Kristall

Aastail 1935–1937 kestnud kulukate ettevalmistustööde käigus ehitati Eesti esimesed kristallisulatusahjud ja -vann ning võeti tööle arvukalt maailmatasemel spetsialiste. Investeeringud hakkasid end tasuma juba 1937. aastal pärast esimeste kodumaiste kristallipartiide edukat müüki. Teiste kristallitootjate ja -lihvijate kombel hakati esemeid märgistama kuldse kleebisega.

Värvusetu kristalli kõrval alustati ka värvustatud kristalli tootmist, millest populaarsemateks kujunesid kollane ehk tsitriin ja punane ehk rubiin ning nende toonide erinevad modifikatsioonid.

Kristallkaubad saavutasid siseturul kiire müügiedu, samas pole suur osa kataloogides leiduvaid esemeid säilinud. Kuigi kallist hinda arvestades hoiti kristallist nõusid ilmselt paremini ja tarvitati harvem ning kuigi kristall on materjalina palju purunemiskindlam kui poolkristall, on vähene säilivus tingitud laia tootevalikust. Juba 1938. ja 1939. aasta kataloogide põhjal on võimalik eristada umbes

500 eset. Otstarbe järgi pole neid palju – klaasid, karahvinid, kausid, lambid, vaasid, tualettlaua garnituurid, serviisid, tuhatsoosid –, kuid eri värvid, vormid, lihvid ja graveeringud kasvatavad artiklite kogusummat tunduvalt.

Väärtuslikumateks kristalltoodeteks võib pidada 1930. aastate lõpul tootmisse jõudnud lihtsa vormiga lailihviga viimistletud esemeid. Lailihv nõudis eriti puhast materjali ning seetõttu oli seda tüüpi nõude tootmine küllalt piiratud. Tehnoloogilisele keerukusele lisaks jäi lailihvina viimistlemine üsna marginaalseks, kuna suurem osa ostjaskonnast eelistas sama hinna puhul lihtsale lihvitud pinnale ja geomeetrilisele vormile rikkalikku graveeringut ja lopsakat vormi. ●

↑ Lailihvis dekooriga kollane kaus, toon tsitriin. Lailihvis tuhatsoosid, neorubiini tooni modifikatsioonid.

← Kristallist ehete karbi kaas *art deco* stiilis kalaga. Graveeritud Agnes Ney originaalkavandi järgi 1930. aastatel.